

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβερνήσεως):** Κύριε Πρόεδρε,

κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η σημερινή συζήτηση δίνει στην Κυβέρνηση τη δυνατότητα να παρουσιάσει την εφαρμογή της εξωτερικής της πολιτικής στους τρεις πρώτους μήνες αφ' ότου έλαβε ψήφο εμπιστοσύνης.

Στις προγραμματικές δηλώσεις της Κυβέρνησης υπογράμμισα ότι η εξωτερική μας πολιτική, έκφραση της αταλάντευτης πατριωτικής στάσης του ΠΑ.ΣΟ.Κ., θα επιδιώξει τη δημιουργική, δυναμική παρουσία της Ελλάδας στη διεθνή σκηνή, ώστε να διευρύνουμε τις συμμαχίες μας και να παίξουμε ένα σημαντικό ρόλο στην περιοχή.

Η Ελλάδα είναι και θα παραμείνει παράγοντας ειρήνης, φιλίας και συνεργασίας.

Η θέση αυτή απετέλεσε με συνέπεια και επιμονή γνώμονα σχεδιασμών, αποφάσεων και ενεργειών, κατά το χρονικό διάστημα το οποίο πέρασε.

(FM)

Τι ακριβώς μεσολάβησε σ' αυτό το διάστημα; Προτού καν λάβει ψήφο εμπιστοσύνης η Κυβέρνηση, η χώρα μας αντιμετώπισε μία πρωτοφανή κλιμάκωση επιθετικότητας εκ μέρους της Τουρκίας. Με επίσημες δηλώσεις και ενέργειες η Τουρκία αμφισβήτησε την εδαφική ακεραιότητα της χώρας μας, αμφισβήτησε με τρόπο προκλητικό και για πρώτη φορά στην μεταπολεμική ιστορία, το καθεστώς των συνόρων, όπως διαμορφώθηκε με βάση τις διεθνείς συνθήκες που διασφάλισαν την ειρήνη και την ανάπτυξη στην μεταπολεμική Ευρώπη.

Η άμεση αντίδρασή μας ήταν η υπεράσπιση της κυριαρχίας μας και η αποτροπή της κλιμάκωσης, που θα οδηγούσε σε εμπόλεμη ρήξη. Στοιχείο της στρατηγικής μας θα είναι πάντα πρώτα η εξάντληση των ειρηνικών μέσων για τη διασφάλιση των εθνικών μας συμφερόντων και όχι η οποιαδήποτε θερμοκέφαλη αντίδραση που μπορεί να οδηγήσει τη χώρα σε εθνικές περιπέτειες.

Το πρώτο βήμα μετά απ' αυτή την πρώτη αντιμετώπιση, ήταν η άσκηση όλων των δικαιώματων μας στα όργανα της Ένωσης και η ανάπτυξη μίας συντονισμένης δράσης με τους εταίρους μας στη διεθνή σκηνή.

Αναφέρω ειδικότερα τις συνομιλίες που είχα με τον Πρωθυπουργό του Βελγίου κ. Ντεάχ, τον Πρόεδρο της Επιτροπής κ. Σαντέρ, τις συνομιλίες με τους κυρίους Κολ και Σιράκ, στη Βόννη και στο Παρίσι, τη συνάντηση με τον προεδρεύοντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση κ. Ντίνι, στη συνέχεια την επίσκεψή μου

στις ΗΠΑ και τη συνεργασία με τον Πρόεδρο Κλίντον και μέλη της Κυβέρνησης των ΗΠΑ, καθώς και τις συνομιλίες μου με τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, κ.Μπούτρος Γκάλι, τις συνομιλίες μου στο Λονδίνο με τον κ.Μέϊτζορ και τον κ.Χέϊτσελτάϊν, και στο Δουβλίνο εν όψει της επερχόμενης Προεδρίας της Ιρλανδίας, με τον Ιρλανδό Πρωθυπουργό κ. Μπρούτον, τέλος τις συνομιλίες μου με τον Πρωθυπουργό του Λουξεμβούργου κ.Γκούντερ στην Αθήνα. Στο σχεδιασμό αυτό εντάχθηκε και η επίσκεψη του Υπουργού Εξωτερικών κ.Πάγκαλου στη Μόσχα.

Στόχος αυτής της κινητοποίησης ήταν να παρουσιάσουμε τις θέσεις της Κυβέρνησης για το πώς αντιλαμβανόμαστε το ρόλο της Ελλάδας σε μία διεθνή σκηνή ραγδαίων εξελίξεων. Να υπογραμμίσουμε την πολιτική μας βούληση για πρωτοβουλίες, συμμετοχή, και ενεργητική συμβολή στη διαμόρφωση της κοινωνίας του αύριο, στη διαμόρφωση της ειρήνης, της συνεργασίας στην περιοχή, στην οικονομική ευημερία στην περιοχή.

Επιδίωξή μας ήταν ν'αναδείξουμε την αναγκαιότητα εφαρμογής του διεθνούς δικαίου, που πιστεύουμε ότι αποτελεί μία πάγια αξία των ανεπτυγμένων κοινωνιών για την επίλυση των διαφορών τους.

Στις επαφές μας αυτές διαπιστωνόταν τότε η έλλειψη πληροφόρησης, πολλά ερωτηματικά για την πολιτική μας, τότε η κλονισμένη εμπιστοσύνη και ~~πότε~~ μία πολιτική απόσταση από τη χώρα μας.

Επιδίωξή μας ήταν μέσα από διάλογο να διαμορφώσουμε ένα κλίμα κατανόησης, **Να** διαμορφώσουμε μία κοινή πεποίθηση, κοινούς τόπους και στόχους.

Επιδίωξή μας ήταν να βάλουμε τη σχέση μας σε μία νέα τροχιά. Το πετύχαμε, παρουσιάζοντας μία ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική στην οποία εντάσσεται η επίλυση των ελληνοτουρκικών προβλημάτων και όχι αντίστροφα παρουσιάζοντας την εθνική στρατηγική ως αποτέλεσμα της ελληνοτουρκικής κρίσης. Επίκεντρο ήταν η συνολική αντίληψή μας που έχουμε για την εξέλιξη της περιοχής και <sup>την</sup> (επίλυση των προβλημάτων στα πλαίσια αυτής της συνολικής αντίληψης και όχι το ένα και κυρίαρχο για μας αυτή τη στιγμή πρόβλημα.

Ποιές θέσεις αναπτύξαμε; Πρώτον, διατυπώσαμε τις θέσεις μας για το μέλλον της Ευρώπης, και ειδικότερα τις θέσεις μας για το αντικείμενο των διαπραγματεύσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη αυτή τη στιγμή στα πλαίσια της Διακυβερνητικής Διάσκεψης της Ένωσης. Αυτά ενδιαφέρουν τους άλλους εταίρους. Οι θέσεις αυτές, που αναπτύξαμε, είναι γνωστές στον Ελληνικό λαό και στη Βουλή από την προηγούμενη συζήτηση που είχαμε εδώ.

(ΧΡ)



Στην εναρκτήρια Διάσκεψη Κορυφής στο Τορίνο επετύχαμε να γίνουν δεκτές στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων εκείνες οι πτυχές που αποτελούν για μας θέματα μείζονος σημασίας. Ποιά είναι αυτά; Είναι η κοινωνική πτυχή της Ένωσης, η ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του Κοινοβουλίου, η συμβολή των εθνικών κοινοβουλίων στην πολιτική της Ένωσης, η αποτροπή μιας Ευρώπης στην οποία κάποιοι θα μπορούν να επηρεάζουν τις εξελίξεις και κάποιοι άλλοι δεν θα συμμετέχουν, η εξέταση και η διεύρυνση νέων πολιτικών και ειδικότερα για τις νησιωτικές περιοχές, η διαμόρφωση μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής, η ευαισθητοποίηση της Ένωσης στα θέματα των συνόρων, πολιτικές για την προσωπική ασφάλεια και την ποιότητα ζωής του πολίτη. Αυτά ήταν το πρώτο βήμα της διαπραγμάτευσης, γιατί πρώτη φορά στο Τορίνο άρχισε μια ουσιαστική διαπράγματουση ανάμεσα στις χώρες.

Μπορώ να πω ότι τα αποτελέσματα αυτού του πρώτου βήματος ήταν ελπιδοφόρα. Θα συνεχίσουμε τις προσπάθειες μας για τη μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων μέχρι την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων. Τόσο στις διμερείς συμφωνίες που είχαμε, όσο και στο Τορίνο διαπιστώσαμε μια σύμπτωση απόψεων με τη συντριπτική πλειοψηφία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το μέλλον της Ευρώπης. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την Ιρλανδία η οποία αναλαμβάνει αυτό- το εξάμηνο την προεδρία της

Ένωσης. Η Ελλάδα ήταν η πρώτη χώρα που άνοιξε τον κύκλο των συζητήσεων με τη χώρα η οποία έχει αυτό το εξάμηνο την προεδρία της Ένωσης. Αυτά ως προς το πρώτο θέμα των επαφών.

Δεύτερο ζήτημα της στρατηγικής που προβάλαμε ήταν ο ρόλος της Ελλάδος στα Βαλκάνια και η ανάγκη να συμβάλουμε και εμείς μαζί με τους άλλους στην εμπέδωση της ειρήνης στη βάση μιας κοινωνίας δικαίου στην ευρύτερη περιοχή. Η πολιτική μας στα Βαλκάνια είναι δισκελής. Συνεχίζουμε σ' ένα πρώτο επίπεδο τις προσπάθειες εμπέδωσης των καλών σχέσεων μας με τις γειτονικές χώρες, την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη FYROM, σε εφαρμογή των συμφωνιών και των αποφάσεων στις οποίες έχουμε καταλήξει είτε με διμερείς επαφές, είτε στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών.

Η ίδια λογική επικρατεί και στις σχέσεις μας με τη Νέα Γιουγκοσλαβία και τη Ρουμανία. Στα πλαίσια αυτών των προσπαθειών θα πρέπει να αναφέρω την ιδιαίτερη μέριμνά μας για τη βελτίωση των συνθηκών ισοπολιτείας της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία, την υποστήριξη των ελληνικών πρωτοβουλιών κυρίως του ιδιωτικού τομέα για την ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων στη Βαλκανική και την εξομάλυνση των σχέσεων μας με τη FYROM. Για την τελευταία περίπτωση να υπενθυμίσω ότι καταβάλλονται προσπάθειες για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με το -όνομα στα πλαίσια του ΟΗΕ.

Ταυτόχρονα εφαρμόζεται χωρίς προσκόμματα η ενδιάμεση συμφωνία της Νέας Υόρκης, η οποία όπως γνωρίζετε είναι 7χρονης διάρκειας και έχει ως σκοπό τη δημιουργία σχέσεων οικονομικού, εμπορικού και τεχνικού χαρακτήρα. Οι σχέσεις αυτές προχωρούν.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο προετοιμάζουμε συστηματικά μια συνολικότερη πολιτική για τα Βαλκάνια, η οποία στοχεύει να μεταβάλει τη χώρα μας, που είναι μέχρι σήμερα λίγο ως πολύ — θεατής των δρωμένων στην ίδια της τη γειτονιά, από έναν παθητικό παράγοντα σε έναν παράγοντα εξελίξεων. Δυστυχώς ορισμένες πτυχές της Βαλκανικής πολιτικής <sup>βαλ</sup>ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, στα χρόνια κυρίως των κρίσιμων μεταβολών του 1991 και του 1992, μας απομόνωσαν όχι μόνο από τις δυνατότητες συμμετοχής στη βαλκανική κοσμογονία, αλλά και από τους εταίρους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν είχαμε μέχρι στιγμής την επαφή εκείνη η οποία θα μας επέτρεπε να είμαστε παράγοντας των εξελίξεων. Δεν μας επέτρεψε η εξέλιξη αυτή να αναμιχθούμε στο βαλκανικό γίγνεσθαι και μείωσε το κύρος μας.

Τώρα προσπαθούμε να ξεφύγουμε με μια σοβαρή προετοιμασία. Θα μου πείτε, τί έχει γίνει; Σε 3 μήνες δεν επιτελούνται θαύματα, αλλά η προετοιμασία η οποία έχει ξεκινήσει κατατείνει στη δημιουργία

προϋποθέσεων ανοικοδόμησης της Βαλκανικής και της ενσωμάτωσης των κρατών  
της στη λειτουργία του διεθνούς και ιδιαίτερα του ευρωπαϊκού συστήματος.

(MN)



Η άποψή μας είναι ότι η Βαλκανική κινητικότητα η οποία έχει εκφραστεί με εθνικιστικές εξάρσεις, με τη βία, με τάση κατάλυσης του πολιτικού status quo στην περιοχή κρύβει βαθύτατες οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, αδυναμίες οργάνωσης της πολιτείας και των δημοκρατικών θεσμών που θα πρέπει να θεραπευθούν, ~~θα~~ <sup>α</sup> πρέπει να ξεπερασθούν αυτές οι οικονομικές και κοινωνικές καθυστερήσεις, θα πρέπει να οργανωθούν οι πολιτείες σωστά για να μη ξαναζήσουμε τραγωδίες Βοσνίας. Και η Ελλάδα μπορεί να συμβάλει στην κατεύθυνση αυτή της ανάπτυξης, μπορεί να συμβάλει στην κατεύθυνση αυτή του εκδημοκρατισμού. Κεντρικός μας στόχος είναι η παρουσία μας σε ένα αγώνα που, όπως είπα, έχει ξεκινήσει σε πολλά σημεία χωρίς εμάς.

Γίνονται αυτή τη στιγμή σε όλες αυτές τις χώρες και με συμμετοχή άλλων χωρών, πλην ημών, προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό των νομοθεσιών, τη δημιουργία οργάνων ελέγχου της εφαρμογής τους με τη συνεργασία διεθνών οργανισμών. Γίνονται προσπάθειες για τη θεσμική διασύνδεση της Βαλκανικής με διεθνείς οργανισμούς προσπάθειες για την εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα συμπεριλαμβανομένης εκπαίδευσης των οργάνων του κράτους. Γίνονται προσπάθειες τα νέα πολιτικά συστήματα να ανταποκρίνονται στα πολιτικά συστήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσπάθειες για το κράτος δικαίου, τον

πολιτισμό και την προστασία του περιβάλλοντος. Στην προσπάθεια αυτή μπορούμε και πρέπει να συμμετάσχουμε.

Από πολιτικής πλευράς θα επιδιώξουμε την ανάπτυξη της διαβαλκανικής συνεργασίας με κατάληξη μίας διαβαλκανικής συμφωνίας για την προστασία των συνόρων της ειρήνης και της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών καθώς και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή. Υποστηρίζουμε ταυτόχρονα την πίστη μας στην εφαρμογή της συμφωνίας του Ντέϊτον με τη Βοσνία συμμετέχοντας στη λειτουργία της και στις σχέσεις που αυτή προξενεί.

Αναδείξαμε σε όλες αυτές τις συνομιλίες την οικονομική πτυχή μιας πολιτικής για τα Βαλκάνια ως αποφασιστικό παράγοντα διαμόρφωσης και εμπέδωσης ενός χώρου ειρήνης, μίας νέας κοινωνικοοικονομικής οργάνωσης που επιζητούν οι γείτονές μας. Αναδείξαμε την ανάγκη για κοινές επιχειρηματικές δράσεις, ιδίως στις Ηνωμένες Πολιτείες, αναδείξαμε την ανάγκη μίας πολιτικής μεταφοράς και διάχυσης τεχνογνωσίας στον Βαλκανικό χώρο.

Με όλους τους συνομιλητές μας υπήρξε ξεκάθαρα η διαπίστωση ότι πρέπει να υπάρχουν πρωτοβουλίες σε όλες αυτές τις κατευθύνσεις. Αναγνωρίσαμε συγχρόνως την αναγκαιότητα του ευρωπαϊκού προσανατολισμού της Τουρκίας και την συνακόλουθη πρόσδεσή της στις αρχές δικαίου που συγκροτούν την

Ενωση. Υπογραμμίσαμε τη σημασία που έχει για μας στην Ελλάδα η εύρυθμη λειτουργία της τελωνειακής Ένωσης με το άνοιγμα δίπλα μας μίας τεράστιας αγοράς. Τη σημασία που έχει για τους κατοίκους των παραμεθορίων περιοχών να ατενίσουν τα τουρκικά παράλια ως χώρο οικονομικής δράσης, ως χώρο συναλλαγών και όχι ως ορμητήριο απειλών, όπως είναι σήμερα.

Τονίσαμε ότι η πολιτική αυτή όπως εκφράζεται μέσα από τη συμφωνία για τη τελωνειακή Ένωση, δεν μπορεί να καρποφορήσει όσο υπάρχει η επιθετική στάση της Τουρκίας, όσο υπάρχει η σημερινή κρίση εμπιστοσύνης. Εξηγήσαμε το ασυμβίβαστο της τουρκικής επιθετικότητας με τη φιλοσοφία και τη λειτουργία της Τελωνειακής Ένωσης και την περαιτέρω χρηματοδότηση της Τουρκίας. Η στάση της η σημερινή δεν συμβιβάζεται με τους στόχους της συμφωνίας, συμφωνία η οποία δηλώνει ρητά ότι βασίζεται στις φιλικές σχέσεις των κρατών τα οποία συμμετέχουν.

( G M )



Νομίζω, απ'ότι προκύπτει από όλες αυτές τις τοποθετήσεις, ότι έχει αναστραφεί πλήρως η δυσμενής εικόνα που υπήρχε για την Ελλάδα και τον ρόλο της στα Βαλκάνια και θα υπάρξουν καρποί της προσπάθειας αυτής. Όχι μονάχα θα έχουμε συμβάλει στην ειρήνευση και στη σταθερότητα στην περιοχή, αλλά η συμμετοχή μας θα είναι εμφανής και θα είμαστε ένας παράγοντας εξελίξεων.

Όπως είπα, στα Βαλκάνια είχαμε μία προσέγγιση σε δύο επίπεδα, ένα που αφορά τις σχέσεις μας με τις χώρες και το άλλο που αφορά την πολυμερή συνεργασία. Επίσης, η προσέγγισή μας στις ελληνοτουρκικές σχέσεις παρουσιάζει δύο διαστάσεις και αυτές θα εξακολουθεί να παρουσιάζει.

Η πρώτη διάσταση, είναι ο έμμεσος τρόπος αντιμετώπισης του τουρκικού επεκτατισμού μέσα από την ενίσχυση των διεθνών ρευσμάτων και του ρόλου της Ελλάδας στις γενικότερες διεθνείς σχέσεις.

Πιστεύουμε -και είναι κάτι που έχω ήδη υπογραμμίσει- ότι η ενεργητική συμμετοχή της Ελλάδας στο διεθνές γίγνεσθαι, η συμβολή στην επίλυση των διεθνών προβλημάτων, που δεν συναρτώνται μόνο με τα ελληνοτουρκικά, η ανάπτυξη συμμαχιών με χώρες που συνοδοιπορούν στις επιλογές μας, η αλληλεγγύη με τους εταίρους και τους συμμάχους μας, αποτελούν μακροπρόθεσμα την καλύτερη προδστατευτική ασπίδα για στιγμές



δικής μας κρίσης.

Η Ελλάδα είχε και έχει ακόμα την τάση να ξεχνά αυτή την απλή αξιωματική αλήθεια που ισχύει όχι μονάχα στις σχέσεις της Διεθνούς Κοινότητας αλλά και σε κάθε ανθρώπινη κοινωνική σχέση, ότι δηλαδή, αν επιθυμείς την βοήθεια του πλησίον σου θα πρέπει να προσφέρεις με τη σειρά σου έργο, να συμβάλλεις και στο δικό του καλό και όχι να τον θυμάσαι στη στιγμή της κρίσης για να σε συνδράμει. Όχι να προσφεύγεις σε αυτόν παρακλητικά για να ικανοποιήσει, όταν έχεις ανάγκη, τις δικές σου επιθυμίες και προθέσεις.

Η Διεθνής Κοινότητα, όπως κάθε κοινωνία, λειτουργεί ανταποδοτικά. Και επειδή λειτουργεί ανταποδοτικά, πρέπει να δράσουμε κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις σχέσεις που δημιουργούμε, να δημιουργούμε σχέσεις και να τις αξιοποιούμε.

Σε επίρρωση αυτής της αντίληψης, έχουμε ξεκινήσει μία προσπάθεια αναστροφής του κλίματος στις ευρύτερες διεθνείς σχέσεις μας και εμπλοκή στα διεθνή ζητήματα. Αυτές οι επισκέψεις τις οποίες κάναμε είναι ένα παράδειγμα της προσπάθειας, οἷωι καὶ ἢ συμμετοχή μας στις συζητήσεις της διακυβερνητικής. Και γι'αυτό η συζήτηση γύρω από τα ελληνοτουρκικά σε όλες τις συνομιλίες μας ήταν ένα τμήμα της ευρύτερης θεματικής, η οποία

περιελάμβανε, ανάλογα με την περίπτωση, αναφορές σε διμερή θέματα στις προοπτικές ανάπτυξης σχέσεων σε άλλους τομείς, ή την προώθηση των θεσμικών μορφών συνεργασίας και αλληλεγγύης. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι συνομιλιτές μας έδειξαν έντονο ενδιαφέρον γι' αυτή την πρόθεση ενίσχυσης της πολιτικής μας και αυτό είναι κάτι που έχει παρουσιαστεί στα διεθνή μέσα ενημέρωσης με πολύ θετικό τρόπο.

Βέβαια, μία τέτοια πολιτική απαιτεί μία συνεχή, καθημερινή, θα έλεγα, πρακτική και δεν μπορεί να αρκестεί σε ρηματικές δηλώσεις. Πρέπει να έχουμε παρουσία. Και στο σημείο αυτό θα υπάρξουν αναμφίβολα δυσκολίες που θα προκύψουν από τα περιορισμένα μέσα μας και από τις αγκυλώσεις που έχει προξενήσει μία χρόνια αδράνεια των μηχανισμών μας στην ανάπτυξη μίας ενεργητικής παρέμβασης σε πολλούς τομείς των διεθνών διεργασιών. Όμως οι καρποί μίας τέτοιας προσπάθειας θα ωφελήσουν μακροπρόθεσμα τους λαούς όλων των εμπλεκόμενων χωρών.

Αυτά ως προς τον πρώτο τρόπο, τον έμμεσο τρόπο προσέγγισης του  
ε λ λ η ν ο τ ο υ ρ κ ι κ ο υ π ρ ο β λ ή μ α τ ο ς .

(ZE)

Ως προς το δεύτερο τρόπο, τον άμεσο τρόπο, τον ευθύ τρόπο αντιμετώπισης του επεκτατισμού της γείτονος, τα γεγονότα των βραχονησίδων συνέπεσαν με τις κυβερνητικές μεταβολές στον τόπο και σφράγισαν τις πρώτες μέρες του κυβερνητικού έργου. Ο χειρισμός των ημερών εκείνων ήταν ορθός. Η Ελλάδα επέτυχε να αποτρέψει τα σχέδια της Τουρκίας. Ο εκφυλισμός του επεισοδίου της 'Ιμιας σε γενικευμένη σύρραξη που επεδίωκε η Τουρκία, δεν εξυπηρετούσε τα ελληνικά συμφέροντα. Ανεξάρτητα από την έκβαση της σύγκρουσης που η πίστη μου για τις 'Ενοπλες Δυνάμεις της χώρας με οδηγούν στη/ πεποίθηση ότι θα ήταν θετική, το επεισόδιο αυτό θα μπορούσε να είναι καταλυτικό για τις μελλοντικές εξελίξεις. Θα οδηγούσε σε μία εν θερμώ συζήτηση για συνολικότερες διευθε/τήσεις κάτω από ευρύτερες πιέσεις. Το αποτέλεσμα μπορεί να ήταν λύσεις ελάχιστα ικανοποιητικές για τη χώρα μας. Η Τουρκία απέτυχε στην προσπάθειά της να μας εμπλέξει σε μία γενικευμένη σύρραξη και σε μία γενικευμένη συζήτηση. Αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε θέση άμυνας.

Το δίδαγμα πάντως από την τουρκική συμπεριφορά ήταν ότι η γειτονική χώρα δεν διστάζει να διευρύνει κατά καιρούς τις αξιώσεις της και να τις μεταφέρει πιά και στο χερσαίο έδαφος της Ελλάδος, το οποίο άρχισε να αμφισβητεί. Υπάρχει μία ποιοτική αλλαγή του τουρκικού επεκτατισμού. Και



απέναντι σ' αυτήν την ποιοτική αλλαγή, έχουμε ~~ένα~~ αντιτάξει μία σθεναρή στάση απόρριψης των δήθεν ανοιγμάτων που έχουν γίνει από τον κύριο Γιλμάζ και έχουμε προτείνει μία διαφορετική προσέγγιση, μία βήμα προς βήμα προσέγγιση για την ειρηνική επίλυση των θεμάτων.

Δεν είμαστε διατεθειμένοι να διαπραγματευτούμε με την Τουρκία, όπως προτείνει η τουρκική πλευρά, γιατί η διαπραγμάτευση με ένα κράτος που αντί να επιδιώκει την επίλυση των προβλημάτων συσσωρεύει νέες διεκδικήσεις, δημιουργεί νέα προβλήματα, είναι μία διαπραγμάτευση η οποία είναι αδιέξοδη, δεν οδηγεί πουθενά.

Αντίθετα, εμείς σεβόμενοι το διεθνές δίκαιο και τις ειρηνικές μεθόδους επίλυσης των προβλημάτων, έχουμε προτείνει διαδικασίες που μπορούν να εξομαλύνουν σταδιακά την κρίση με την Τουρκία. Το πρώτο προκαταρκτικό βήμα για οποιοδήποτε περαιτέρω βήμα, είναι να αποσύρει η Τουρκία τις εδαφικές διεκδικήσεις της για τα Ίμια. Εάν δεν είναι διατεθειμένη για κάτι τέτοιο, θα πρέπει να προσφύγει στο Διεθνές Δικαστήριο για να ζητήσει εκεί τη διερεύνηση των υποτιθεμένων τίτλων της. Εμείς έχουμε δηλώσει ότι θα δεχθούμε να είμαστε διάδικοι σε μία τέτοια περίπτωση, ώστε να επιτύχουμε μία οριστική και δεσμευτική λύση του ζητήματος.

Στόχος αυτής της πρότασής μας είναι η άρση της μιάς εκκρεμότητας που



αν αφεθεί αίολη μέσα στο χρόνο, μόνο κακό μπορεί να προξενήσει, καθώς θα ;  
είναι σημείο τριβής και έντασης στην περιοχή. Για να ασκήσουμε πιέσεις σε  
αυτήν την κατεύθυνση, έχουμε δεσμεύσει τις κοινοτικές χρηματοδοτήσεις,  
ζητώντας από τη Τουρκία να δηλώσει ότι απορρίπτει τη χρήση ή την απειλή  
βίας, ότι αναγνωρίζει το διεθνές δίκαιο ως μόνη βάση επίλυσης των  
διαφορών και την προσφυγή σε διεθνές δικαιοδοτικό όργανο ως το μέσο  
επίλυσης.

Ως ένα άλλο σημαντικό βήμα, θεωρούμε ότι πρέπει να είναι η δικαστική  
επίλυση της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου, κάτι που αποτελεί  
πάγια θέση όλων των μεταπολιτευτικών κυβερνήσεων, οι οποίες βλέπουν σε  
αυτό το πρόβλημα τη βασική διαφορά που μας χωρίζει από τη Γ Τουρκία. Μία  
δικαστική επίλυση θα ελαφρύνει το βάρος των προβλημάτων.

Πιστεύουμε επίσης ότι η οριστική επίλυση των δύο αυτών κεντρικών  
προβλημάτων, θα πρέπει να συνοδεύεται και από την επίλυση ενός άλλου  
μείζονος ζητήματος, αυτού της Κύπρου.

(PD)

Απέναντι σ' αυτές τις προτάσεις μας έχουμε βρει μια γενική ανταπόκριση τόσο από την Ένωση, τους εταίρους μας εκεί, όσο και από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Είναι αξιοσημείωτη η στροφή πολλών από αυτούς και ιδιαίτερα των ΗΠΑ που ενώ στο άμεσο παρελθόν υπεδείκνυαν το διάλογο με την Τουρκία για όλα τα θέματα, τώρα όχι μόνο αποδέχονται την πρόταση για νομική επίλυση, αλλά και είναι διατεθειμένοι να παρέμβουν -και παρεμβαίνουν- στην Τουρκία για να την πείσουν σχετικά.

Αυτή η στροφή πρέπει να οφείλεται τόσο στις προσπάθειες που έχουμε καταβάλει, στο νέο πρόσωπο της πολιτικής μας, όσο και στο γεγονός ότι αποτελεί κοινή πεποίθηση ότι οι πρόσφατες εδαφικές τουρκικές διεκδικήσεις ξεπερνούν πιά τις ανοχές των συμμάχων μας.

Από την τουρκική πλευρά διαπιστώνουμε σημεία και θετικής ανταπόκρισης, αλλά και σημάδια νέας επιθετικότητας. Η νέα κυβέρνηση Γιλμάζ έδειξε να ανταποκρίνεται με τις δηλώσεις της στους τρεις όρους που έθεσε η Ελλάδα για αποδέσμευση της Κοινοτικής χρηματοδότησης. Συνοδεύει, όμως, αυτή την αναφορά με μια λογική διαλόγου πάνω σε όλα τα θέματα και δίνει στην διαδικαστική διαδικασία έναν παρεμπιπτόντα ρόλο. Είναι βέβαια θετικό ότι έστω και οψίμως αναγνωρίζει ότι η άσκηση, ή η απειλή βίας δεν μπορούν να λύσουν τα ελληνοτουρκικά προβλήματα, αλλά από την άλλη μεριά προκαλεί, και

προκαλεί με την αναφορά της στις συνομιλίες του Βουκουρεστίου σε φαιά σημεία -η έκφρασή της- που υπάρχουν στη Συνθήκη της Λωζάνης, σχετικά με το καθεστώς ορισμένων νησίδων και βράχων στο Αιγαίο.

Η στάση αυτή της Τουρκίας δείχνει ότι επιδιώκει αφενός μεν την σύγχυση γύρω από τις προθέσεις της-<sup>με</sup> τις δηλώσεις φιλίας, επιδιώκει να εμφανιστεί ως διατεθειμένη σε λύσεις, αφετέρου, όμως, τη συνεχή προβολή θεμάτων για να αυξήσει τις πιέσεις της.

Σ' αυτές τις αντιφατικές συμπεριφορές πρέπει να θέσει η Τουρκία ένα τέρμα. Εμείς, η Ελλάδα θα επιμείνει στην ανάγκη μιας βήμα προς βήμα επίλυσης των προβλημάτων και δεν πρόκειται να άρει τις επιφυλάξεις της για τη χρηματοδότηση της Τουρκίας από την Ένωση όσο δεν πραγματοποιούνται βήματα σ' αυτή την κατεύθυνση. Αυτό σημαίνει ότι αποκλείει οποιαδήποτε επί της ουσίας διαπραγμάτευση με την Τουρκία.

Επαφές σαν αυτές που είχε ο Υπουργός Εξωτερικών κ.Πάγκαλος με τον Τούρκο ομόλογό του μπορεί βέβαια να συνεχιστούν και πρέπει να συνεχιστούν γιατί μας παρέχουν την ευκαιρία μιας άμεσης και ευθείας ανταλλαγής απόψεων και διερεύνησης <sup>των</sup> εκατέρωθεν ~~θέσεων~~ θέσεων, κάτι που το θεωρούμε θετικότερο από μια έμμεση, <sup>μ</sup>μέσω τρίτων, πληροφόρηση των διαθέσεων της άλλης πλευράς.



Αυτά , κυρίες και κύριοι συνάδελφοι , ως προς τα ελληνοτουρκικά. Επόμενο θέμα στις συζητήσεις μας με τους συνομιλητές μας ήταν η Κύπρος. Τόνισαμε την ιδιαίτερη σημασία του κυπριακού προβλήματος, τόσο ως ενός ζητήματος διεθνούς νομιμότητας, όσο και ενός θέματος που άπτεται των ελληνοτουρκικών σχέσεων και εμποδίζει ανάμεσα στα άλλα την εξομάλυνση των σχέσεων στην περιοχή. Έχουμε δε τονίσει περαιτέρω ότι αυτές οι εκκρεμότητες εμποδίζουν, ή περιορίζουν και τις δύο χώρες, την Ελλάδα και την Τουρκία, στην ελεύθερη ανάπτυξη μιας δυναμικότερης πολιτικής στην περιοχή τους που θα ήταν ευεργετική για τα ευρύτερα συμφέροντά μας.

Στις Η.Π.Α. θυμίσαμε ότι ο Πρόεδρος Κλίντον είχε αναγορεύσει το έτος 1996 ως έτος της Κύπρου και ότι μέσα σ' αυτή τη χρονιά θα πρέπει να υπάρξουν ορισμένα αποτελέσματα που να δικαιολογούν αυτή την πανηγυρική διακήρυξη εκ μέρους τους.

Οι παροτρύνσεις είχαν αποτελέσματα, γιατί όπως αποδεικνύουν τα γεγονότα, τόσο οι Ευρωπαίοι, όσο και οι Αμερικανοί έχουν εντείνει τις κινήσεις τους, διερευνητικές και παρεμβατικές, προς την Τουρκία και τους Τουρκοκυπρίους για αναζωπύρωση της διαδικασίας επίλυσης του ζητήματος. Μεγάλη σημασία για μας έχει η προώθηση της ένταξης της Κύπρου στην



---

- 01ZE 4/1 Σφος ΠΑΠΑΜΙΧΑ Δφος ΚΟΥΝΕΛΗ 06.05.1996 ΑΗ0506ΡD

---

Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία αποτελεί για μας αποφασιστικό βήμα για την επίλυση του Κυπριακού.

(BA)

Σε συμφωνία και σταθερή συνεργασία με την Κυπριακή Κυβέρνηση μελετούμε τα πρακτικά βήματα, τα οποία πρέπει να έχουν επιτευχθεί ως το τέλος της Διακυβερνητικής, και παρακολουθούμε στενά τις ενδοκοινοτικές διεργασίες, με σκοπό να αποφευχθούν οποιαδήποτε πολιτικά ή τεχνικά εμπόδια, που θα μπορούσαν να προκύψουν, πριν από την έναρξη των διαπραγματεύσεων Κύπρου-Ένωσης για την ένταξη.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αυτό το θέμα των Ελληνοτουρκικών σχέσεων, των Βαλκανίων, της Κύπρου, ήταν το δεύτερο κεφάλαιο το οποίο παρουσιάσαμε σε όλες μας τις συνομιλίες.

Τρίτο σημείο της στρατηγικής μας ήταν να αναζητήσουμε, ανάλογα με το συνομιλητή μας, τα σημεία εκείνα που η σύμπτωση απόψεων αφορούσε μείζονα θέματα, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο διμερών σχέσεων. Με όλες τις χώρες υπάρχουν θέματα στα οποία μπορούμε να συνεργαστούμε, υπάρχουν θέματα στα οποία μπορούμε να επιδιώξουμε κοινούς στόχους και πρέπει να τα αναζητήσουμε, να τα αναδείξουμε και να δουλέψουμε σ' αυτή την κατεύθυνση.

Για παράδειγμα, με τη Γερμανία υπάρχει μία σύμπτωση απόψεων ως προς τους μακροπρόθεσμους στόχους της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Με το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο υπάρχει μία κοινή προσέγγιση για τα θέματα οικονομικής

και νομισματικής ένωσης. Με τις ΗΠΑ υπάρχει κοινό ενδιαφέρον για επιχειρηματική συνεργασία στα Βαλκάνια. Η Ιρλανδία εξεδήλωσε την ευαισθησία της για το Κυπριακό κ.ο.κ.

Τέλος, θέλω να τονίσω ότι σε όλες τις συζητήσεις μας υπήρχε διάχυτη η θέση μας ότι καμιά πολιτική ειρήνης, ευημερίας και προόδου δεν μπορεί να καρποφορήσει είτε στις ευρωπαϊκές εξελίξεις είτε στα Βαλκάνια και την γύρω περιοχή, αν δεν στηρίξουμε και αναδείξουμε το υπόβαθρο των αρχών και κανόνων δικαίου πάνω στο οποίο οικοδομήθηκαν οι ανεπτυγμένες κοινωνίες, αν δεν στηρίξουμε το υπόβαθρο αρχών και κανόνων δικαίου, οι οποίες πρέπει να διέπουν τις σχέσεις όλων μας. Επιχειρηματολογήσαμε με τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου και των διεθνών συνθηκών, τις αρχές της δημοκρατίας, της ελευθερίας και της ισοτιμίας.

Τώρα το ερώτημα είναι, ποιά είναι τα συμπεράσματα των επαφών και των συζητήσεων αυτών.

Αποτελεί κοινό τόπο ότι η εξωτερική πολιτική καρποφορεί μέσα από μία μακρόχρονη πορεία επίμονης, συνεχούς και συνεκτικής στρατηγικής. Κάναμε την αρχή, κινητοποιήσαμε δυνάμεις, ευαισθητοποιήσαμε τους συνομιλητές μας, δημιουργήσαμε νέες δυναμικές, δημιουργήσαμε στους συνομιλητές μας την πεποίθηση ότι θέλουμε να συμβάλουμε δημιουργικά απέναντι στις



προκλήσεις, που συναντά η περιοχή και η Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι έχουμε βούληση και δυνατότητα για συμμετοχή και πρωτοβουλίες. Έχουμε πείσει ότι έχουμε μία συνολική άποψη για τα εθνικά μας θέματα, χωρίς αντιφάσεις, για το ρόλο μας στα Βαλκάνια, για τη θέση μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για τις σχέσεις μας με τη διεθνή κοινωνία. Και υπάρχουν καρποί της προσπάθειας αυτής.

Οι εταίροι μας στην Ένωση διαδηλώνουν ως ασυμβίβαστη με τη σύγχρονη κοινωνία τη χρήση απειλής βίας στις σχέσεις των κρατών. Μπορεί μερικοί να σκεφθούν "αυτό είναι αυτονόητο". Ε, δεν είναι αυτονόητο. Μετά από τη συνομιλία μαζί μας <sup>+</sup> να υπάρχει αυτή η ανακοίνωση. Αναγνωρίζουν ως γνώμονα το Διεθνές Δίκαιο, αναγνωρίζουν ως γνώμονα τις διεθνείς συνθήκες, την αναγκαιότητα της προσφυγής στο Δικαστήριο της Χάγης ή σε διεθνή διαιτησία, όταν τρίτες χώρες διατυπώνουν εδαφικές διεκδικήσεις. Το ίδιο συμβαίνει και με τη Ρωσία.

Διαμορφώνεται στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων της Ένωσης ομόφωνη άποψη για την κρίση στα Ίμια, που μπορεί να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω πίεση προς την Τουρκία. Αντίστοιχη ανταπόκριση έχουμε και από τον πρόεδρο Κλίντον στις ΗΠΑ, ενώ διαγράφονται ήδη προοπτικές για

↑  
αυτή  
φθνη  
των δ  
υη

---

- 01PD 4/1 Σφος ΒΑΡΟΥΤΑ Δφος ΛΙΟΠΙΑΡΗ 06.04.1996 ΑΙ0506ΒΑ

---

ευρύτερη και δημιουργικότερη συνεργασία από τα μέλη της Κυβέρνησης των  
ΗΠΑ σε άλλους τομείς.

(ML)

Η ομογένεια, ανεξαρτήτως πολιτικών πεποιθήσεων, συσπειρώνεται όσο ποτέ άλλοτε γύρω από την πολιτική μας. Δρομολογείται κοινή ελληνοαμερικανική επιχειρηματική εξόρμηση στα Βαλκάνια. Όμως, θέλω να πω με έμφαση ότι ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς. Θα υπάρξουν στενωποί, θα υπάρξουν δυσκολίες, θα υπάρξουν σταυροδρόμια, ίσως και πιασχυρίσματα. Σημασία έχει να μην ~~χαθούμε~~ <sup>καμφθούμε</sup> σ' αυτή την προσπάθεια. Είναι ένας αγώνας σε πλήρη ανάπτυξη που απαιτεί επιμονή, συνέπεια και εθνική συμπαράταξη.

Είναι γεγονός ότι τόσο μέσα από τις διαδικασίες της Ένωσης, όσο και από την πλευρά των Ηνωμένων Πολιτειών, διαγράφεται η πολιτική βούληση για αποκλιμάκωση της ελληνοτουρκικής κρίσης, για σταδιακή επίλυση της πρόσφατης κρίσης στα Ίμια, μέχρι και στο Κυπριακό ζήτημα.

Είναι άγνωστο σε τί έκταση και με τί τρόπο θα ανταποκριθεί η Τουρκία. Είναι σημαντικό ότι στο Βουκουρέστι έκανε ένα βήμα, δηλώνοντας απερίφραστα την παραίτηση από βία ή απειλή βίας και αναγνωρίζοντας συγχρόνως, για πρώτη φορά, το ενδεχόμενο προσφυγής στα Διεθνή Δικαστήρια και σε τελικό στάδιο στο Διεθνές Δικαστήριο, με βάση το Διεθνές Δίκαιο και τις Διεθνείς Συμφωνίες.

Δεν ολοκλήρωσε, όμως, αυτό το βήμα, γιατί ενέπλεξε και άλλα ζητήματα, όπως τις γκρίζες ζώνες της Συνθήκης της Λωζάνης με αόριστο τρόπο, μη

λέγοντας ποιές είναι αυτές οι γκρίζες ζώνες, ~~και~~ ματαιώνοντας έτσι το βήμα που έκανε σε επίπεδο δηλώσεων και δημιουργώντας νέα προβλήματα.

Χρειάζεται και άλλη προσπάθεια για να υιοθετήσει η Τουρκία μία ξεκάθαρη θέση, που θα πείθει ότι υπερβήκαμε την πρόσφατη κρίση. Χρειάζεται μία ξεκάθαρη θέση, η οποία δεν θα αφήνει καμμία αμφιβολία ότι η πρόσφατη κρίση έχει ξεπεραστεί. Η επικοινωνία των δύο Υπουργών Εξωτερικών στο Βερολίνο, μπορεί να βοηθήσει σ' αυτή την κατεύθυνση.

Θέλω τέλος να υπογραμμίσω δύο γενικότερα θέματα. Η κινητικότητα αυτή των τριών μηνών, αποτέλεσμα της δραστηριοποίησης της Κυβέρνησης στο εξωτερικό μέτωπο, γεννά σε πολλούς ερωτηματικά και αβεβαιότητες ως προς την περαιτέρω πορεία. Θέλω να επισημάνω ότι εξίσου σημαντικά ερωτηματικά και αβεβαιότητες εμπεριέχει και η στρατηγική της στασιμότητας, της περιχαράκωσης ή μία στρατηγική ηρωϊκής άρνησης.

Η τελευταία <sup>η</sup> ηρωϊκή άρνηση, είναι βολική, γιατί δίνεται η εντύπωση ότι μεταφέρεται η ευθύνη από τους πολιτικά υπεύθυνους χειριστές, την Κυβέρνηση και την Αντιπολίτευση, στα ξένα κέντρα, που επιβουλεύονται τα εθνικά μας συμφέροντα. Όμως, ευθύνη για την πορεία της χώρας υπάρχει και μέσα από την αδράνεια που αφήνει τη χώρα να κατεβαίνει σκαλί-σκαλί στην περιθωριοποίηση και στην αδυναμία ουσιαστικής επιρροής των εξελίξεων.



Η στρατηγική της περιχαράκωσης και της στασιμότητας ισοδυναμεί στις μέρες μας με παραίτηση. Είναι ο δρόμος της μακρόσυρτης εθνικής ήττας.

Τον τελευταίο καιρό ακούγονται ερωτήματα: Ποιά θα έπρεπε να είναι μία πατριωτική πολιτική. Πατριωτισμός δεν σημαίνει, βέβαια, τύμπανα πολέμου, όπως δεν σημαίνει και ηχηρές διακηρύξεις, ούτε μπορεί να αποτελεί πατριωτισμό η ανυποχώρητη στάση στα μικρά και επουσιώδη και η σιωπή ή η απουσία στα μεγάλα και σημαντικά.

Αγάπη προς την πατρίδα, πατριωτισμός σήμερα, σημαίνει προσπάθεια και θέληση για τη συνολική ενδυνάμωση της χώρας. Πατριωτικό καθήκον είναι να δώσουμε φωνή και κύρος στη χώρα μας στις διεθνείς της σχέσεις, να δώσουμε φωνή και κύρος όταν παρουσιάζει τις θέσεις της και χειρίζεται τα προβλήματα της.

Πατριωτικό καθήκον είναι ~~και~~<sup>να</sup> αυτό - να δημιουργήσουμε μία ανταγωνιστική οικονομία, να εκσυγχρονίσουμε το κράτος και τις κοινωνικές συμπεριφορές, να προωθήσουμε την κοινωνική συνοχή και την πολιτιστική ανάπτυξη.

Πατριωτικό καθήκον είναι η συνολική ανάπτυξη της χώρας, να έχουμε πρωτοβουλίες, ιδέες, δημιουργικότητα. Πρέπει να ξέρουμε ότι θα επικρατήσουμε με την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική μας επίδοση. Πατριωτισμός, λοιπόν, είναι ό,τι καθιστά την Ελλάδα ισχυρή στις διεθνείς της σχέσεις.

Εμείς θαρρετά ξεκινήσαμε έναν πολυμέτωπο αγώνα. Παίρνουμε όλες τις πρωτοβουλίες, για να έχει η Ελλάδα ρόλο, να τη φέρουμε στο επίκεντρο των εξελίξεων, να την κάνουμε συνδημιουργό της νέας εποχής, να αντλήσουμε όλα τα ερείσματα μας σε όλα τα κέντρα λήψης αποφάσεων, να αντλήσουμε τα δυνατά ωφελήματα, έτσι ώστε η χώρα μας να έχει κύρος, ισχύ, προοπτική.

Στόχος μας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι η Ελλάδα που έχει φωνή, η Ελλάδα που έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τις εξελίξεις, η Ελλάδα που μπορεί να παίξει ρόλο, η ισχυρή Ελλάδα.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως, ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, κύριος Μιλτιάδης Έβερτ έχει το λόγο.

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ:** Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Θέλετε τώρα να μιλήσετε;

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβερνήσεως):** Κύριοι συνάδελφοι, η ομιλία του κυρίου Έβερτ, απέδειξε ανάγλυφα τη διαφορά των απόψεών μας, της προσέγγισής μας στα θέματα εξωτερικής πολιτικής, της τακτικής την οποία πρέπει να ακολουθήσουμε.

Ακούσατε τον κύριο Έβερτ, ο οποίος επικεντρώθηκε και ασχολήθηκε μόνο με δυο θέματα, τα ελληνοτουρκικά και το σκοπιανό. Εάν εμείς στις συνομιλίες τις οποίες έχουμε, στις επαφές τις οποίες έχουμε, στις αναλύσεις τις οποίες κάνουμε στην Διεθνή Κοινότητα, επικεντρωνόμαστε μονάχα σ' αυτά τα δυο θέματα, τα οποία είναι αμέσου ενδιαφέροντος για μας βέβαια, εάν επιδεικνύουμε δηλαδή την εσωστρέφειά μας, την αποκλειστική απασχόλησή μας με αυτό μονάχα το οποίο ταλανίζει εμάς, η στάση όλων των άλλων θα είναι μια στάση απορριπτική, θα είναι μια στάση έλλειψης κατανόησης, θα είναι μια στάση, η οποία θα εκφράζει ότι, αφού εσείς είσθε έτσι περιορισμένοι και κλείνεσθε μέσα σε ένα κύκλο θεμάτων και δεν απασχολείσθε με τίποτε άλλο, τότε και εμείς δεν θα ενδιαφερθούμε για τα προβλήματά σας. Γι' αυτό και μιλήσαμε για την Ευρωπαϊκή Ένωση, γι' αυτό και μιλήσαμε για τις εξελίξεις στη βαλκανική γι' αυτό και μιλήσαμε για τις διμερείς σχέσεις, γι' αυτό και προσπαθήσαμε να διαγράψουμε μια ευρύτερη και μακροπρόθεσμη εξωτερική πολιτική.



Εκείνο το οποίο πρέπει να κάνουμε είναι να αναδεικνύουμε ευρύτερους στόχους, για να μπορέσουμε μέσα σ' αυτούς τους ευρύτερους στόχους να βρούμε κοινούς τόπους για να δημιουργήσουμε κοινούς δεσμούς και να έχουμε μετά και κοινές αντιμετωπίσεις στα δικά μας θέματα. Το άλλο είναι εσωστρέφεια και απομόνωση. Και ακούσατε σήμερα την παρουσίαση της εσωστρέφειας και της απομόνωσης.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ:** Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα επί του Κανονισμού να μου επιτρέψετε να πω δυο λόγια.

**ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης):** Επί του Κανονισμού πολύ ευχαρίστως.

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ:** Κύριε Πρόεδρε, είχα την ευκαιρία να συνεννοηθώ μαζί σας από τηλεφώνου και μου είπατε ότι δεν δικαιούμαι, σύμφωνα με τον Κανονισμό, να λάβω το λόγο και μου προσθέσατε ότι δεν είσθε διατεθειμένος και να ζητήσετε την γνώμη της Βουλής, εάν η Βουλή θα μου επέτρεπε να λάβω το λόγο. Λυπούμαι, διότι νομίζω ότι κάτι θα μπορούσα να εισφέρω στη συζήτηση. Αλλά δεν αναφέρομαι σ' αυτό το θέμα -το θεωρώ τελειωμένο- διότι δεν επιθυμώ να αντιδικήσω μαζί σας.

**ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης):** Με συγχωρείτε, κύριε Πρόεδρε.

Επιτρέψτε μου....



Θα ήθελα επ' αυτού αν μπορεί να δώσει εξηγήσεις στη Βουλή.

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ**(Πρόεδρος της Κυβέρνησης): Κύριε Πρόεδρε, ...

**ΠΡΟΕΔΡΟΣ**(Απόστολος Κακλαμάνης): Κύριε Πρωθυπουργέ, παρακαλώ να

προηγηθεί ο κ. Έβερετ, ο οποίος εξήτησε το λόγο.

Ορίστε, κύριε Πρόεδρε.

Ξεχνάτε ότι στη Βουλιαγμένη έγινε η συνάντηση όλων των εμπλεκομένων στη Σερβία; Και η απάντηση ποιά ήταν; Ότι τάχα η Νέα Δημοκρατία δεν ήσκησε βαλκανική πολιτική.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης):** Θα απαντήσω στην

Κύριε Μητσοτάκη, θα μπορούσα να συμφωνήσω, ίσως με την άποψή σας ότι η πολιτική της Νέας Δημοκρατίας στη Βαλκανική ήταν πρωτοπόρα, "πρώτη η Ελλάδα, είπατε, διέγραψε τις κατευθύνσεις, που θα έπρεπε να ακολουθηθούν". Αλλά εγώ δεν γνωρίζω, ποιά ήταν η πολιτική αυτή, γιατί άλλη ήταν η πολιτική, ίσως, η δική σας και άλλη η πολιτική του Υπουργείου Εξωτερικών, με τον κ. Σαμαρά.

Το ότι ήταν αντιφατική αυτή η πολιτική, φάνηκε από το ότι διεσπάσθη το Κόμμα και χάσατε την Κυβέρνηση. Η πολιτική σας ούτε υπήρχε, ούτε ήταν αποτελεσματική!

**ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης):** Ο κ. Μητσοτάκης έχει το λόγο.

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ:** Κύριε Πρόεδρε, ανέμενα ότι ο κ. Σημίτης, ύστερα από τρεις μήνες και παραπάνω Πρωθυπουργός, να είχε στοιχειωδώς πληροφορηθεί τα της εξωτερικής πολιτικής.

Λυπούμαι, ότι ο κ. Πάγκαλος δεν του έκανε καλό φροντιστήριο!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Εγώ δεν αναφέρθηκα στο θέμα των Σκοπίων, στο οποίο προφανώς αναφέρεσθε με τον υπαινιγμό σας. Αναφέρθηκα στην πολιτική μας στην τέως Γιουγκοσλαβία, κύριε Πρωθυπουργέ. Μια πολιτική, η οποία αδιαμφισβητήτως δικαιώθηκε.

Και λυπούμαι, διότι παρασυρθήκατε σ' αυτή την παρατήρηση, η οποία δείχνει, αν μη τι άλλο, πλήρη άγνοια των πραγμάτων. Μιλάτε για πρωτοβουλίες νεφελώδεις, οι οποίες δεν προσδιορίζονται. Μιλήσατε για συμμετοχή της Ελλάδος στην οικονομική ανασυγκρότηση των Δημοκρατιών, οι οποίες επλήγησαν από τον εμφύλιο πόλεμο, στην τέως Γιουγκοσλαβία. Καλά και άγια όλα αυτά, αλλά δεν είναι η Ελλάς εκείνη, στα άθλια οικονομικά χάλια



**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης):** Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα και εγώ να πω ότι πιστεύω ότι πρέπει να συνεχιστεί η συζήτηση και οι συμφιλιοτικές κινήσεις του κυρίου Έβερτ προς τον κύριο Μητσοτάκη μπορούν να γίνουν και εκτός Αιθούσης!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

**ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης):** Ο Πρόεδρος της Πολιτικής Άνοιξης, κύριος Αντώνης Σαμαράς, έχει το λόγο.

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ:** Κύριε Πρόεδρε....

**ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης):** Κύριε Πρόεδρε, σας παρακαλώ! Έδωσα ήδη το λόγο στον κύριο Σαμαρά.

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ:** Κύριε Πρόεδρε, είναι προφανές ότι ο κύριος Πρωθυπουργός κάτι γνωρίζει από συμφιλιοτικές κινήσεις! Είναι ενήμερος!

**ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης):** Παρακαλώ κύριοι συνάδελφοι να επισπεύσετε την έξοδό σας, για να μιλήσει ο Πρόεδρος της Πολιτικής Άνοιξης!

Ορίστε, κύριε Πρόεδρε, έχετε το λόγο.